

Danuta Jędrzejczak, Zenon Jerzy Pacho

**Krótką historia Katedry Filologii
Klasycznej Uniwersytetu Łódzkiego
(1945-2003)**

Collectanea Philologica 7, 71-85

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Danuta JĘDRZEJCZAK, Zenon Jerzy PACHO
(Łódź)

KRÓTKA HISTORIA KATEDRY FILOLOGII KLASYCZNEJ UNIwersYTETU ŁÓDZKIEGO (1945–2003)

Historia Katedry Filologii Klasycznej jest nierozzerwalnie związana z powstaniem Uniwersytetu Łódzkiego. Była jedną z pierwszych katedr tworzonej od podstaw w 1945 r. łódzkiej uczelni¹.

W działalności Katedry można wyróżnić trzy etapy. Pierwszy z nich, obejmujący lata 1945–1950, był okresem dynamicznego powojennego rozwoju Katedry we wszelkich aspektach, ze szczególnym uwzględnieniem działalności dydaktycznej. Pierwszym kierownikiem powstającej Katedry został 1 września 1945 r. prof. Jan Oko², w międzywojennym dwudziestoleciu ściśle związany z wileńskim Uniwersytetem Stefana Batorego, którego był organizatorem, a następnie kierownikiem Katedry Latinistyki. Po wojnie prof. Oko przeniósł się do Łodzi³, gdzie podjął trud organizowania Katedry Filologii Klasycznej⁴. W pierwszym dniu rozpoczynającego się roku akademickiego 1945/1946 profesor miał u swego boku mgr Jadwigę Kruszewską, swoją byłą uczennicę⁵, już po miesiącu (od 1 października 1945 r.) dołączył do nich jako starszy asystent mgr Leon Tadeusz Błaszczuk⁶, i od listopada znakomity dydaktyk,

¹ Uniwersytet Łódzki został powołany do życia jako instytucja dekretem z dnia 24 maja 1945 r.

² Postać prof. Jana Oko została przedstawiona w tym tomie przez prof. Jerzego Starawskiego i dr Idalianę Kaczor.

³ Profesor rozpoczął prace przygotowawcze do rozpoczęcia roku akademickiego 1945/1946 już w marcu, w okresie powstawania Uniwersytetu Łódzkiego.

⁴ Większość profesorów z Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, ocalałych z pożogi wojennej, po wojnie przeniosła się do Torunia, gdzie kontynuowała swe prace.

⁵ W dokumentach (w teczce osobowej) istnieje druk potwierdzający datę zgłoszenia się do pracy 1 września 1945 r., ale inne dokumenty mają późniejsze daty (życiorys – 15 października 1945, podanie o przyjęcie do pracy – 19 października 1945 r.) Wynika z tego, że formalności załatwiono później. Prof. J. Oko rekomendował mgr Jadwigę Kruszewską jako swoją uczennicę; na jej podaniu o przyjęcie do pracy napisał: „Proszę popieram tym bardziej, że petentka jest moją uczennicą”.

⁶ Mgr L. T. Błaszczuk (ur. 30 marca 1923 r. w Warszawie) od 1 kwietnia do 1 października 1945 r. pracował jako młodszy asystent w Zakładzie Filologii Klasycznej Uniwersytetu w Poznaniu. Był on również (od 1 marca 1945 r.) asystentem wolontariuszem w Bibliotece Uniwer-

wywodzący się ze szkoły lwowskiej, doktoryzowany w Uniwersytecie Warszawskim, dr Marian Golias⁷. Tak więc w pierwszym roku akademickim (1945/1946) pracowały w Katedrze cztery osoby.

W drugim roku istnienia Katedry nastąpiły niekorzystne i smutne zmiany. 12 września 1946 r., przeżywszy lat 70⁸, zmarł prof. J. Oko. Na jego miejsce nie mianowano kierownika, lecz powołano na kuratora Katedry prof. dra Rajmunda Gostkowskiego⁹. Pod koniec tego samego roku, od 2 grudnia 1946 r. ciężko zachorowała mgr Jadwiga Kruszevska; po długiej chorobie i urlopie na poratowanie zdrowia nie wróciła już do pracy¹⁰. Mgr Błaszczuk przestaje pracować w Katedrze Filologii Klasycznej z dniem 1 czerwca 1947 r.

Po odejściu z Katedry mgr L. T. Błaszczuk jeszcze przez kilka lat uczył łaciny, najpierw jako wykładowca języka łacińskiego (i literatury polskiej) na roku wstępnym w Uniwersytecie Łódzkim (od 1946 do 1948 r) i w Państwowej Wyższej Szkole Pedagogicznej w Łodzi (od 1948 r.), następnie od roku 1949 jako lektor języka łacińskiego na Wydziale Humanistycznym tejże uczelni (PWSP)¹¹. Po uzyskaniu stopnia doktora filozofii (ze specjalnością filologa klasycznego)¹², losy swoje związał z nauczaniem historii (od

syteckiej w Poznaniu z czasową delegacją do Kórnika w celu sprowadzenia księgozbiorów seminaryjnych, wywiezionych tam przez okupanta. Równocześnie kontynuował studia filologiczne, słuchając wykładów językoznawstwa indoeuropejskiego, historii starożytnej i archeologii klasycznej.

⁷ Początkowo dr Marian Golias został zatrudniony na etacie lektora. Od 15 kwietnia 1948 r. do 15 listopada 1951 r. wykładał w Państwowej Wyższej Szkole Pedagogicznej w Łodzi, gdzie od 15 listopada 1948 r. pełnił funkcję prorektora. Dr M. Golias był ponadto członkiem Komisji Egzaminów Państwowych na Nauczycieli Szkół Średnich przy Uniwersytecie Łódzkim oraz egzaminatorem. Od 1946 r. został mianowany współpracownikiem Komisji Filologicznej Akademii Umiejętności. W Kole Łódzkim Polskiego Towarzystwa Filologicznego od roku 1946 był członkiem Zarządu oraz członkiem Komisji Rewizyjnej Głównego Zarządu PTF.

⁸ W „Biuletynie Uniwersytetu Łódzkiego” zamieszczono nekrolog (Uniwersytet Łódzki, *Skład osobowy i spis wykładów na rok akademicki 1947–48*, Łódź 1948).

⁹ Profesor pełnił tę funkcję do roku akademickiego 1948/1949. Prof. Raymund Gostkowski prowadził na Wydziale Humanistycznym wykłady zlecone z topografii Rzymu. Od 1 września 1957 r. prof. R. Gostkowski został kierownikiem Zakładu Archeologii Śródziemnomorskiej. W owym czasie (do roku 1950) Katedra Filologii Klasycznej i Zakład Archeologii Śródziemnomorskiej mieściły się w tym samym miejscu, mianowicie w willi prof. Gostkowskiego przy ul. Skłodowskiej-Curie 11.

¹⁰ Rada Wydziału UŁ na podstawie orzeczenia lekarskiego, stwierdzającego niezdolność do dalszej pracy mgr J. Kruszevskiej, nie wystąpiła z wnioskiem o przedłużanie okresu zatrudnienia (umowa wygasła 30 września 1947 r.) i równocześnie zapowiedziała przedstawienie wniosku o obsadzenie zwalnianego etatu.

¹¹ W PWSP pracował od 1 września 1950 do 31 sierpnia 1951 r. Od czerwca 1947 r. do lutego 1950 r. pełnił funkcję bibliotekarza i kierownika Działu Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego.

¹² W listopadzie 1950 r., przedstawivszy pracę zatytułowaną *In Sallustii epistulas ad Caesarem observationes* i zdawszy wymagane egzaminy, mgr L. T. Błaszczuk uzyskał na

1951 do 1968 r.), obejmując w roku 1957 stanowisko kierownika Zakładu Historii Starożytnej w Katedrze Historii Powszechnej Starożytnej i Średniowiecznej na Wydziale Filozoficzno-Historycznym UŁ, a następnie od roku 1966 (profesor nadzwyczajny od 1967 r.) stanowisko dyrektora. W 1968 r. wyemigrował za granicę.

Mimo odejścia trojga pracowników sytuacja kadrowa w tych pierwszych latach działalności Katedry nie była zła. Wykłady prowadzą prof. R. Gos tkowski i dr M. Golias, a od roku akademickim 1946/1947 na wykłady zlecone zaczął dojeżdżać doc. dr Jerzy Schnayder (prof. nadzw. UŁ od 1948 r.; potem prof. zw. UW r). Ponadto od czerwca 1947 r. starszym asystentem w Katedrze Filologii Klasycznej mianowano mgra Mieczysława Smokowskiego, wychowanek Uniwersytetu Jagiellońskiego, który już od lutego 1946 r. pracował w Uniwersytecie Łódzkim, prowadząc wykłady na kursie wstępnym (dla grup humanistycznych). Mgr M. Smokowski równocześnie uczył (języka łacińskiego) w szkołach średnich i przygotowywał pracę doktorską o geograficznym horyzoncie Cycerona. On też bardzo przyczynił się do wzbogacenia biblioteki Zakładu o książki przywiezione z Wrocławia¹³.

Dr M. Golias (od 1945 do 1951 r.) prowadził zajęcia w Katedrze i wykłady zlecone, m. in.: wykłady z literatury greckiej i rzymskiej, metodykę nauczania języka łacińskiego, proseminarium greckie i łacińskie, lekturę i interpretacje autorów greckich i rzymskich (np. *Antygona* Sofoklesa, pieśni Horacego), ponadto lektoraty języka łacińskiego i greckiego na kursie niższym i wyższym dla historyków i dla filologów¹⁴.

Sytuacja dramatycznie zmienia się w latach pięćdziesiątych. Lata te od 1950 r. aż do 1961 r. były dla Katedry okresem szczególnie trudnym. W roku akademickim 1949/1950 decyzją władz komunistycznych wprowadzono studia dwustopniowe (dwuletnie zawodowe i trzyletnie magisterskie)¹⁵, a w roku akademickim 1950/1951 zawieszono rekrutację na I rok studiów filologii klasycznej. Katedra, pozbawiona możliwości prowadzenia działalności dydaktycznej, zeszała do roli placówki usługowej dla innych kierunków. W „Biuletynie Uniwersytetu Łódzkiego” w roku akademickim 1950/1951

Uniwersytecie Warszawskim stopień doktora filozofii w zakresie filologii klasycznej oraz historii kultury.

¹³ Wiadomość o rozbudowywaniu biblioteki Zakładu i tematyce pracy doktorskiej M. Smokowskiego pochodzą z *Opinii o pedagogicznej i naukowej działalności mgr Mieczysława Smokowskiego*, napisanej przez prof. dr. Jerzego Schnaydera 3 kwietnia 1950 r. (rękopis zawarty w aktach personalnych mgr M. Smokowskiego).

¹⁴ Np. na filologii rosyjskiej wykładał historię literatury ukraińskiej 3.g.t. W latach 1950–1951 język łaciński był tylko dla nie posiadających stopnia z łaciny po 2 godziny w tygodniu w semestrze I i II (na historii, filologii polskiej i rosyjskiej).

¹⁵ W roku 1950 w celu dostosowania szkolnictwa do potrzeb (wymogów) planu 6-letniego w Uniwersytecie Łódzkim przeprowadzono reformę studiów uniwersyteckich.

jest wymienionych jeszcze czterech pracowników Katedry Filologii Klasycznej: kierownik prof. dr Jerzy Schnayder, adiunkt dr Marian Golias, starszy asystent mgr Mieczysław Smokowski, młodszy asystent mgr Jan Braun¹⁶.

W rok później w „Biuletynie UŁ” (1951/1952) widnieją jedynie dwa nazwiska: kierownik prof. dr Jerzy Schnayder i adiunkt dr Marian Golias. Po 1951 r. mgr M. Smokowski już nie pracuje w Katedrze – zmarł mając na ukończeniu pracę doktorską. Od roku akademickiego 1952/1953 dochodzi do dezaktywizacji dydaktycznej Katedry.

Gdy po 1953 r. prof. dr J. Schnayder przeniósł się do Wrocławia, aby wykładać na tamtejszym Uniwersytecie, jedynym pracownikiem Katedry pozostał doc. dr Marian Golias (doc. od 1955 r.), który w roku akademickim 1956/1957 był opiekunem Zakładu Filologii Klasycznej¹⁷. Kuratorem Katedry ustanowiono wówczas docenta etatowego Stefana Kawyna, który pozostał na tym stanowisku aż do roku 1961/1962.

W tym czasie (od roku akademickiego 1951/1952) stopniowo zamierała działalność dydaktyczna Katedry (w związku z odchodzeniem kolejnych roczników studentów, rekrutowanych jeszcze przed rokiem 1950¹⁸).

W tym jednoosobowym składzie (doc. dr M. Golias) Katedra trwała do 1 maja 1958 r., do dnia, w którym do docenta M. Goliasa dołączył jako adiunkt dr Stefan Oświecimski¹⁹, wychowanek Uniwersytetu w Wilnie, po wojnie związany z Uniwersytetem Jagiellońskim. Dr Stefan Oświecimski prowadził w latach 1958–1960 cieszące się szerokim zainteresowaniem (zwłaszcza wśród słuchaczy obu łódzkich Akademii Medycznych) wykłady monograficzne z topografii kultury antycznej.

Od roku 1961/1962 rozpoczyna się okres restytucji działalności naukowo-dydaktycznej Katedry i jej dynamiczny rozwój. W tym właśnie roku dziekanem Wydziału Filologicznego UŁ wybrano dotychczasowego kuratora Katedry prof. dra Stefana Kawyna. Profesor dziekan, z wykształcenia

¹⁶ Mgr Jan Braun był zatrudniony od 1949 r. jako zastępca młodszego asystenta, a w rok później jako młodszy asystent w Katedrze Archeologii. Rekomendowany przez Gostkowskiego. „Biuletyn Uniwersytetu Łódzkiego” (1950/1951) wymienia go jako pracownika Katedry Filologii Klasycznej.

¹⁷ Doc. dr M. Golias w roku akademickim 1956/1957 pełnił funkcję prodziekana.

¹⁸ Łącznie wypromowano ok. 10 magistrów filologii klasycznej spośród studentów przyjętych w latach 1945–1950.

¹⁹ Prof. S. Oświecimskiemu została zadedykowana księga pamiątkowa, w której czytelnik może znaleźć wspomnienia jego uczniów o profesorze jako nauczycielu i opiekunie studenckich obozów naukowych, bibliografię prac profesora, wydanych w latach 1946–1991, artykuł omawiający studia prof. S. Oświecimskiego nad pismem kreteńskim oraz artykuły napisane na różne tematy przez niektórych z jego licznych uczniów i przyjaciół: *In Honorem Memoriamque Stephani Oświecimski (1906–1990)*, „Collectanea Philologica” I (1995), szczególnie o profesorze s. 3–12, 14, 16, 19–22, 23–27.

polonista (zatrudniony w Katedrze Literatury Polskiej) świadomy znaczenia, jakie dla języków nowożytnych mają języki klasyczne: grecki i łaciński, oraz tego, że nie można osiągnąć pełnego wykształcenia filologicznego bez ich znajomości, postanowił reaktywować Katedrę jako samodzielną jednostkę organizacyjną Uniwersytetu Łódzkiego, zainspirowany osiągnięciami naukowo-dydaktycznymi innych ośrodków akademickich w dziedzinie filologii klasycznej.

Po przywróceniu rekrutacji na I rok studiów (od 1961 r.) przyjmowano nowych studentów początkowo corocznie, następnie w latach 1966–1971 co dwa lata, i od 1972 r. aż do chwili obecnej ponownie corocznie, przy czym, ponieważ liczba kandydatów na I rok rosła systematycznie z roku na rok, zwiększono limit miejsc dla kandydatów na I rok studiów z (początkowo) 10, do ok. 20 miejsc (zdarzały się także lata, gdy na I roku rozpoczynało zajęcia ponad 30 studentów).

Restytucja dydaktycznej działalności Katedry wymusiła przeprowadzenie poważnych zmian organizacyjnych w tej placówce. Spadły one na barki dra Stefana Oświecimskiego, który po odejściu w roku 1961 na emeryturę doc. dr Mariana Goliasa²⁰, pozostał jedynym w Katedrze pracownikiem na etacie.

S. Oświecimski wkrótce po uzyskaniu habilitacji²¹ został powołany 1 stycznia 1963 r. na stanowisko kierownika Katedry. Przeprowadził gruntowną jej reorganizację: zatrudnił nowych pracowników, zaopatrzył bibliotekę w niezbędny do prowadzenia właściwej działalności naukowej księgozbiór. Trzeba zaznaczyć, że w owej chwili księgozbiór biblioteki w końcu 1960 r. liczył zaledwie ok. 2000 woluminów i składał się w większości ze zdezaktualizowanych publikacji niemieckich i polskich powojennych, przeważnie popularno-naukowych. W tej sytuacji praca naukowa była prawie niemożliwa, bo i w Bibliotece Uniwersytetu Łódzkiego właściwie nie było podstawowych wydawnictw. Dzięki staraniom prof. Oświecimskiego (wówczas jeszcze docenta) Katedra otrzymała na zakup księgozbioru specjalną dotację, dzięki której realnym stało się sprowadzenie (zakupienie) naukowych pełnych serii wydawniczych, takich jak: The Loeb Classical Library, Les Belles Lettres, Bibliotheca Oxoniensis, Bibliotheca Teubneriana. Skompletowano także bibliografię antyku, uzyskano podstawowe leksykony, słowniki i encyklopedie (żałować należy, że nie udało się w owym okresie zakupić tak podstawowych, nie tylko dla filologa klasycznego, dzieł, jak wielotomowa *Real-Encyclopädie* autorstwa Pauly'ego i Wissowy²²).

²⁰ Doc. dr M. Golias, będąc na emeryturze, prowadził w Katedrze zajęcia dydaktyczne w ramach godzin zleconych. W roku akademickim 1965/1966 prowadził historię literatury greckiej dla IV roku i ćwiczenia greckie dla III roku.

²¹ Habilitacja przeprowadzona na Uniwersytecie Warszawskim w listopadzie 1961 r., a zatwierdzona w maju 1962 r.

²² Wszystkie woluminy tej publikacji są dostępne jedynie w Bibliotece Uniwersyteckiej.

Poza poprawą wyposażenia naukowego polepszyła się także sytuacja lokalowa Katedry. W latach 1950–1961 po znacznym ograniczeniu własnej działalności dydaktycznej Katedra miała do dyspozycji jeden niewielki pokój, w budynku przy ul. Lindleya 3/5.

Po przywróceniu rekrutacji na I rok studiów (1961/1962) Katedra została przeniesiona do budynku przy ul. Uniwersyteckiej 3, gdzie oddano jej do dyspozycji trzy pokoje.

Od 1961 r. systematycznie zaczęła wzrastać także kadra naukowa re-stytuowanej Katedry. Początkowo (do semestru letniego 1962 r.) kierownikowi Katedry, prof. Stefanowi Oświecimskiemu, w jego działaniach pomagał jedyny wówczas pracownik, asystent – mgr Ignacy Ryszard Danko. Wykłady zlecone – zajęcia z literatury greckiej dla studentów II, III i IV roku w latach 1962–1968, prowadziła prof. Anna Świderkówna (wówczas docent), kierownik Katedry Papirologii Uniwersytetu Warszawskiego. Profesor dojeżdżała z Warszawy na godziny zlecone. Wykłady w Katedrze prowadził ponadto prof. R. Gostkowski. W roku akademickiego 1962/1963 został zatrudniony doc. dr Benjamin Nadel (w charakterze kontraktowego samodzielnego pracownika naukowego). W tajniki zawodu nauczyciela języka łacińskiego (od 1965 r. do emerytury w 1980 r.) wprowadzała naszych studentów mgr Tamara Simla. Była ona jednocześnie nauczycielką języka łacińskiego w X Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Konopnickiej, metodykiem i kierownikiem Sekcji Języka Łacińskiego w Okręgowym Ośrodku Metodycznym. Studenci filologii klasycznej zawdzięczają jej wiele bardzo cennych wskazówek nie tylko dydaktycznych, ale także życiowych.

W 1964 r. rozpoczął pracę dr Stefan Młodecki. Wykładał literaturę starożytną (rzymską), czytał i interpretował m. in. Cezara, Salustiusza, Liwiusza.

W 1965 r. na stanowisko asystentki stażystki została przyjęta mgr Maria Dąbrowska, studentka III roku filologii klasycznej na Uniwersytecie Łódzkim, absolwentka Uniwersytetu Jagiellońskiego (absolwentka historii ze specjalnością historii starożytnej). Po roku mgr M. Dąbrowska przeszła (jako asystentka) do Katedry Historii Powszechnej Starożytnej i Średniowiecznej UŁ, gdzie pracowała rok, po czym odeszła z UŁ (w 1967 r.), uzyskawszy staż asystencki w Katedrze Historii Starożytnej UJ.

Zajęcia z archeologii klasycznej prowadziły w łódzkiej Katedrze kolejno doc. dr Anna Sadurska (w latach 1966–1971), studiująca przez pewien czas w Łodzi pod kierunkiem prof. Jana Oko i doc. dr Zofia Sztetyłło z Katedry Archeologii Śródziemnomorskiej w Warszawie.

W 1966 r. rozpoczął pracę mgr Józef Macjon (doktor od 1981 r), w 1968 r. mgr Wanda Nalepa, później Gawłowska, obecnie Amarantidou (doktor od 1977 r.). W 1968 r. odchodzi z pracy doc. dr Benjamin Nadel, ale już w roku następnym (1969 r.) podjęła pracę w Katedrze na pełnym

etacie dr Anna Maria Komornicka²³, od 1987 r. – profesor, która jeszcze po odejściu na emeryturę w roku 1991/1992 nadal do 1993 r. prowadziła seminarium greckie ze studentami IV i V roku. Pani prof. A. M. Komornicka do chwili obecnej utrzymuje wzajemne serdeczne stosunki ze swoimi kolegami i byłymi uczniami, będąc dla nich autorytetem i często spiesząc z pomocą. W 1970 r. dr Stefan Młodecki przeszedł do Studium Języków Obcych, gdzie pracował jeszcze przez rok. W tym samym roku został zatrudniony doc. dr hab. (później prof.) Bohdan Wiśniewski²⁴, który w latach 1976–1996 był kierownikiem Katedry Filologii Klasycznej. Z Uniwersytetem Łódzkim był związany już od 1951 r., gdy pracował jako lektor języka łacińskiego. Obecnie, przebywając na emeryturze, prof. B. Wiśniewski nadal dzieli się swą ogromną wiedzą i doświadczeniem zarówno ze studentami na seminarium łacińskim, jak i z kolegami i byłymi uczniami.

W roku akademickim 1973/1974 pracę podjęła mgr Danuta Miksa, a po jej odejściu w 1974 r. mgr Urszula Śmiałkowska, która zrezygnowała z pracy w Katedrze w 1976 r. W tym samym roku pracę w Katedrze podjęła mgr Anna Pawlak, lecz i ona po kilku latach (w 1984 r.) odeszła z Katedry, by kontynuować pracę w zawodzie nauczyciela języka łacińskiego w Studium Języków Obcych jako lektorka. W 1981 r. kadre zasilila mgr Jadwiga Czerwińska, początkowo jako bibliotekarka w Katedrze Filologii Klasycznej, potem po uzyskaniu doktoratu (w 1983 r.) jako adiunkt. Obecnie, od 2000 r. Jadwiga Czerwińska jest doktorem habilitowanym. Następnie przyjęto i wypromowano do stopnia doktora inne osoby, m. in. kolejno: Zbigniewa Dankę (dr hab. od 2000 r.), Danutę Jędrzejczak, Hannę Kobus-Zalewską, Krzysztofa Tomasza Witczaka, Idalianę Kaczor, Joannę Sowę, Joannę Rybowską, Elwirę Kaczyńską. Od 1988 r. mgr Tamara Roszak, formalnie pracownik Studium Języków Obcych w Łodzi, prowadzi w Katedrze lektorat języka włoskiego, który jest trzecim po łacinie i grece językiem obowiązkowym w łódzkiej Katedrze. Grono kadry pedagogicznej Katedry od 1992 r. do 2003 r. zasilal prof. dr hab. Witold Wróblewski, który z Torunia dojeżdżał na zajęcia seminaryjne z IV i V rokiem, prowadzone w łódzkiej uczelni.

²³ Prof. Annie Marii Komornickiej jest zadedykowana księga pamiątkowa: *In Honorem Annae Mariae Komornicka*, „Collectanea Philologica” II (1995), gdzie zamieszczono obszerną notę biograficzną, napisaną przez dr Joannę Rybowską (s. 5–9) oraz bibliografię prac publikowanych A. M. Komornickiej w latach 1955–1995, opracowaną także przez dr J. Rybowską (*ibidem*, s. 11–18).

²⁴ Prof. dr. hab. Bohdanowi Wiśniewskiemu jest dedykowana księga pamiątkowa: *Deodato Wiśniewski septuagenario oblata*, „Collectanea Philologica” III (1999), gdzie zamieszczono obszerną notę biograficzną pióra B. M. Lelewskiej (s. 7–8). Listę publikacji profesora zebrała E. Kaczyńska (*ibidem*, s. 9–11).

Obecnie (od 1996 r.) Kierownikiem Katedry Filologii Klasycznej jest dr hab. prof. UŁ Ignacy R. Danka.

Katedra Filologii Klasycznej od lutego 2002 r. została podzielona na trzy zakłady:

– Zakład Literatury Greckiej w składzie: dr hab. prof. UŁ Jadwiga Czerwińska – kierownik Zakładu, prof. dr hab. Witold Wróblewski (do września 2003 r.), dr Hanna Zalewska-Jura, dr Joanna Sowa oraz (od października 2003 r.) dr Joanna Rybowska;

– Zakład Literatury Łacińskiej w składzie: dr hab. prof. UŁ Zbigniew Danek – kierownik Zakładu, prof. dr hab. Bohdan Wiśniewski, dr Wanda Amarantidou, dr Danuta Jędrzejczak;

– Zakład Językoznawstwa i Indoeuropeistyki w składzie: dr hab. prof. UŁ Ignacy R. Danka – kierownik Zakładu, dr Józef Macjon, dr Idaliana Kaczor, dr Elwira Kaczyńska, mgr Tamara Roszak²⁵, dr K. T. Witzak.

Przy Katedrze działają także dwie pracownie: Pracownia Recepcji Literatury Antycznej (kierownik – dr hab. prof. UŁ Jadwiga Czerwińska), Pracownia Słownika Języka Indoeuropejskiego (kierownik – dr hab. prof. UŁ Ignacy R. Danka) oraz Interdyscyplinarny Zespół Naukowo-Badawczy Międzynarodowej Komunikacji Językowej, kierowany przez dra hab. prof. UŁ Ignacego R. Danke.

W trakcie ponad półwiecznej działalności pracownicy Katedry Filologii Klasycznej opublikowali kilkaset artykułów w liczących się czasopismach krajowych i zagranicznych, kilkanaście monografii, uzyskiwali kolejne stopnie i tytuły naukowe. W Katedrze są redagowane ukazujące się cyklicznie publikacje: „Collectanea Philologica” oraz „Studia Indogermanica Lodziensia”.

Przy Katedrze Filologii Klasycznej Uniwersytetu Łódzkiego działało i działa ponadto wiele jednostek i organizacji z nią związanych, takich jak: Koło Łódzkie Polskiego Towarzystwa Filologicznego, przy którym działa Sekcja Indoeuropejska PTF oraz Studenckie Koło Naukowe Młodych Klasyków i Studenckie Koło Miłośników Łaciny Żywej. Koło Łódzkie Polskiego Towarzystwa Filologicznego zostało założone w 1927 r., a zatem przed powstaniem Uniwersytetu. Po wojennej przerwie, w 1946 r. wznowiło działalność, która jest prowadzona do dnia dzisiejszego. Pierwszym prezesem reaktywowanego po wojnie Koła Łódzkiego PTF był prof. Jan Oko (od 22 czerwca do września 1946 r.). Po nim przez blisko dwa lata (od 5 grudnia 1946 r. do 26 października 1948 r.) funkcję tę piastował prof. Rajmund Gostkowski, następnie prof. Jerzy Schnayder, a po jego odejściu do Wrocławia (1953 r.) kolejno: dr Marian Golias (do 1961 r.), doc. dr Leon Tadeusz Błaszczyk (do 1968 r.), prof. Stefan Oświecimski (do 1983 r.). Od 1983 r. do lutego 2002 r. dr Józef Macjon pełnił funkcję prezesa, a od lutego

²⁵ Formalnie zatrudniona w Studium Języków Obcych.

2002 r. został prezesem honorowym Koła Łódzkiego PTF. Jego zasług dla funkcjonowania Koła, któremu przez 20 lat przewodniczył godnie i zawsze na najwyższym merytorycznym poziomie, nie da się przecenić. Obecnym prezesem Koła Łódzkiego PTF jest dr Joanna Rybowska.

Członkowie Koła Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Filologicznego regularnie odbywają spotkania, podczas których są przedstawiane referaty naukowe nie tylko polskich, ale i zagranicznych gości. Ostatnio (3 kwietnia 2003 r.) Katedra gościła prof. Stephanie West z Uniwersytetu w Oxfordzie. Omawiane są też istotne dla środowiska filologicznego sprawy dydaktyczne i organizacyjne, w tym szczególnie sprawy dotyczące nauczania języka łacińskiego w łódzkich liceach. W 1998 r. w Łodzi odbyło się XCIV Walne Zgromadzenie PTF, na którym przedstawiono odczyty prelegentów tak z kraju, jak i z zagranicy²⁶.

Koło Młodych Klasyków reaktywował w 1961 r.²⁷ prof. Stefan Oświecimski, wówczas jeszcze doktor, pełniąc jednocześnie funkcję opiekuna Koła. W latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych (do 1974 r.) działalność Koła Młodych Klasyków koncentrowała się głównie na organizowaniu letnich obozów naukowych.

Tradycję tych letnich obozów naukowych zapoczątkował prof. S. Oświecimski. Profesor uczestniczył we wszystkich, jako opiekun naukowy, natomiast cztery z nich zorganizował (w roku 1968, 1970, 1971, 1972). Pomagała mu w tym mgr Wanda Nalepa. W latach 1969 i 1974 odbyły się obozy z udziałem profesora, które zorganizowali kolejno dr Ignacy R. Danka i mgr Józef Macjon (w 1969 r.) oraz studentka Danuta Jędrzejczak (1974 r.). Wszystkie te obozy były zlokalizowane na Dolnym Śląsku. Pięć pierwszych obozów (w latach 1968–1972) zorganizowano w formie stacjonarnej²⁸, szósty w 1974 r. był obozem „wędrownym”, podczas którego młodzież pod kierunkiem profesora „wędrowała”, często dosłownie *per pedes*, po całym obszarze, wyznaczonym docelowymi miejscowościami, takimi jak: Brzeg, Henryków, Chojnów, Legnica, Trzebnica i Ząbkowice Śląskie.

Tematem wiodącym były: *Napisy łacińskie Dolnego Śląska, dotyczące jego historii i kultury, a w szczególności dziejów dynastii piastowskiej i jej roli w rozwoju tej pradawnej dzielnicy Polski*. Celem zatem tych letnich obozów było odszukanie i przepisanie wszelkiego rodzaju inskrypcji: fundacyjnych, dedykacyjnych, nagrobnych, i w ogóle każdych innych śladów świadczących o polskości ziem Dolnego Śląska. W poszukiwaniu napisów uczestnicy obozu

²⁶ Na temat Łódzkiego Koła PTF jest w tym tomie artykuł dr Joanny Rybowskiej.

²⁷ Koło Studentów Filologii Klasycznej Uniwersytetu Łódzkiego zostało założone w roku akademickim 1947/1948. Opiekunem Koła był ówczesny kurator Katedry prof. Rajmund Gostkowski.

²⁸ W roku 1968 w Lwówku Śląskim, w 1969 r. w Kszeszowie, w 1970 r. w Pszennie koło Świdnicy, w 1971 r. w Bolkowie, w 1972 r. w Szklarskiej Porębie.

odwiedzili (i zwiedzili) wiele zabytkowych budowli zarówno świeckich, jak i sakralnych, starych, często zapomnianych cmentarzy, przy okazji poznając historię tych miejsc. Zebrane na tych obozach materiały były następnie opracowywane przez studentów. Stanowiły one rzetelny materiał do późniejszych prac magisterskich i artykułów²⁹. Uczestnicy tych obozów do dziś pamiętają pewnie tę niepowtarzalną atmosferę, jaka powstaje, gdy nauka i praca splata się w jedno z zabawą i wspaniałą przygodą, a wszystko wsparte przyjaźnią i serdecznością.

Po dłuższej przerwie, podczas której obozy naukowe nie były organizowane, w latach osiemdziesiątych tradycja letnich obozów została wznowiona. Były to również obozy epigraficzne, tym razem organizowane wspólnie ze Studenckim Kołem Naukowym Młodych Historyków. Organizatorem i opiekunem naukowym tej nowej serii obozów był mgr, później dr Zbigniew Danek (obecnie prof. UŁ). Obozy te były zlokalizowane na ziemiach Polski centralnej. Celem ich było zebranie, przetłumaczenie na język polski i następnie zinwentaryzowanie napisów w języku łacińskim.

Pierwszy obóz (2–29 lipca 1980 r.) umiejscowiono w Skierniewicach. Spisywano inskrypcje znajdujące się w miastach województwa skierniewickiego, pochodzące z lat do 1800 r.; inwentaryzowano groby i tablice pamiątkowe kościelne, pochodzące z lat do 1914 r. Członkinie Koła dokonywały tłumaczeń na język polski. Trzy kolejne obozy, w latach 1981–1983 były zlokalizowane w Piotrkowie Trybunalskim. Studenci penetrowali miasto i okolice w województwie piotrkowskim, spisując napisy w języku łacińskim i sporządzając ich inwentaryzację.

Podczas obozów zorganizowanych w okresie od 1986 do 1988 r. studenci prowadzili prace na terenie województwa płockiego. Końcowy etap badań (w 1988 r.) obejmował miejscowości w południowej części województwa (Żychlin, Aleksandrów, Osmolin, Łady, Nowa Wieś i inne). Zadaniem studentów było:

- dokonanie spisów obiektów cmentarnych, pochodzących z lat 1918–1939 oraz kwater wojskowych do 1945 r.;
- wykonanie planów badawczych cmentarzy;
- fotografowanie katalogowanych obiektów;
- sporządzanie kwerendy.

Część inskrypcji cmentarnych była w języku łacińskim, których interpretacją zajmowali się klasycy. Podczas ostatniego z obozów, organizowanych wspólnie ze Studenckim Naukowym Kołem Historyków (w Kaliszu od 4–28 lipca 1989 r.), dokonywano lokalizacji i inwentaryzacji epigrafiki staropolskiej i nowożytnej. W kręgu zainteresowań znalazły się inskrypcje znajdujące się

²⁹ Więcej na temat obozów i jego naukowych rezultatów patrz: W. Gawłowska, K. T. Witczak, *Profesor Stefan Oświecimski jako nauczyciel i opiekun studenckich obozów naukowych*, [w:] *In Honorem Memoriamque...*, s. 20–21.

na terenie cmentarza rzymskokatolickiego w Kaliszu, kościołów w Kaliszu i województwie (np. Chocz, Droszew, Kuchary, Kucharki, Gołuchów, Lwówek, Pleszew). Badano inskrypcje umieszczone na naczyniach liturgicznych, tablicach memoratywnych, napisy na obrazach, wotach. Podczas tych obozów studenci filologii klasycznej mogli zapoznać się z oryginalnymi średniowiecznymi inskrypcjami łacińskimi i zaobserwować zmiany, jakie zachodziły w języku łacińskim w epoce średniowiecza i w czasach nowożytnych (obozy odbywały się do lat dziewięćdziesiątych).

Zebrane materiały były następnie opracowywane podczas pracy w Sekcji Epigraficznej Koła Młodych Klasyków i prezentowane w formie odczytów na jej zebraniach, jak również na Ogólnopolskim Zjeździe Epigrafików³⁰. Sekcja Epigraficzna przy KMK powstała w listopadzie 1980 r. Sekcja współpracowała z Sekcją Epigraficzną Koła Naukowego Młodych Historyków UŁ. Współpraca polegała na wymianie materiałów zebranych podczas wspólnych obozów epigraficznych. W ramach współpracy przewodnicząca Sekcji Epigraficznej KMK brała udział w zebraniach Zarządu Koła Naukowego Młodych Historyków UŁ.

Opiekunem naukowym Studenckiego Koła Naukowego Młodych Klasyków od 1979 r. był prof. UŁ dr hab. I. R. Danka. W latach dziewięćdziesiątych opiekę nad KMK przejął dr Z. Danek.

Od 2 grudnia 1983 r. przy Kole Młodych Klasyków działa Koło Miłośników Łaciny Żywej (Sectio Latinitatis vivae), którego opiekunem naukowym jest dr hab. prof. UŁ Zbigniew Danek³¹. Na spotkaniach prowadzi się rozmowy w języku łacińskim, pisane są teksty po łacinie i są śpiewane łacińskie piosenki. Przedstawiciele Koła Młodych Klasyków brali udział w Ogólnoeuropejskim Zjeździe Miłośników Żywej Łaciny. Zjazd został zorganizowany w Pradze w dniach od 30 lipca do 6 sierpnia 1994 r. przez zarząd Latinitati Vivae Provehendae Associatio (LVPA)³².

Studenci z Łódzkiego Koła Młodych Klasyków działają w Polskiej Sekcji SEC (Societas Europaea Classicorum)³³. Prowadzą też stałą korespondencję

³⁰ W Łodzi (w 1979 r.). Członkini KMK wygłosiła na tym zjeździe wysoko oceniony (jako wręcz nowatorski) odczyt pt. *Elementy analizy filologicznej łacińskich inskrypcji łowickich z drugiej połowy XVII wieku*. W 1983 r. w Ogólnopolskiej Sesji Epigraficznej w Lublinie reprezentowała Koło studentka Danuta Pacan, która za odczyt pt. *Łacina siedemnastowiecznych inskrypcji z województwa sieradzkiego* uzyskała I nagrodę w konkursie referatów.

³¹ W latach 1982–1983 pełnił on funkcję zastępcy opiekuna KMK.

³² W programie zjazdu były codzienne wykłady w języku łacińskim i starogreckim, poświęcone m. in. mitologii rzymskiej i greckiej.

³³ W dniach 23 do 27 kwietnia 1990 r. odbył się w Berlinie Zachodnim Zjazd Założycielski Europejskiego Stowarzyszenia Studentów Filologii Klasycznej. Łódzkie Studenckie Koło Młodych Klasyków reprezentował student Robert Zawadzki (obecnie dr hab. prof. WSP w Częstochowie). W założeniach Koła jest krzewienie kontaktów, informacji i współpracy naukowej między studentami filologii klasycznej w krajach europejskich. 16 listopada 1990 r. odbył się

z członkami innych kół naukowych w kraju i za granicą. Koło Młodych Klasyków nawiązało korespondencję z Kołem Naukowym Młodych Klasyków z Berlina, a także z młodzieżą gimnazjalną w Pau (Francja), redagującą własne czasopismo w języku łacińskim pt. „MAS”.

W listopadzie 1985 r. powstała Sekcja Wergiliańska KMK (Sectio interpretum Latinorum). Jej działalność polegała na dokonywaniu tłumaczeń literackich tekstów łacińskich, które nie należą do obowiązujących w programie studiów. Grupa pracowała pod opieką dr W. Gawłowskiej (obecnie Amarantidou), opiekunki Sekcji, nad mniej znanymi utworami Wergiliusza lub też temu autorowi przypisywanymi. Opracowano w formie pozwalającej na wydanie poematu *Culex*. Poza tłumaczeniem zajmowano się realiami dotyczącymi utworów i opracowywano objaśnienia.

W grudniu 1985 r. ukonstytuowała się Sekcja Języka Nowogreckiego, która działała w ramach Studenckiego Koła Młodych Klasyków. W jej skład wchodziło studenci od III roku studiów, uczący się języka nowogreckiego pod kierunkiem dr Wandy Gawłowskiej, która była równocześnie opiekunem tej Sekcji.

W grudniu 1986 r. z inicjatywy zainteresowanych studentów i przy współpracy doc. I. R. Danki powstała Sekcja Indoeuropejska Studenckiego Koła Młodych Klasyków (Sectio indoeuropaeica). Jej opiekunem został doc. I. R. Danka, przewodniczącą T. Roszak. Przedmiotem zainteresowania członków Sekcji była rekonstrukcja języka indoeuropejskiego, a także wiadomości o Indoeuropejczykach i ich kulturze.

W Kole Młodych Klasyków do zwyczajowej działalności należało i należy organizowanie odczytów, niezależnie od prac w poszczególnych sekcjach tego Koła³⁴. Tematyka odczytów koncentrowała się wokół trzech dziedzin związanych ściśle z filologią klasyczną: językoznawstwa, epigrafiki i sztuki antycznej. Pod pojęciem „językoznawstwa” rozumiemy tu badanie zabytków i rozwoju języków klasycznych, głównie łacińskiego (np. omówienie kwestii autentyczności najstarszego zabytku języka łacińskiego, tzw. *fibula Praenestina*, oraz przedstawienie odmiennej od reguł gramatycznych właściwości dawnej łaciny mówionej i jej rozwój). W zakresie działalności epigraficznej będzie się mieścić udział KMK w obozach naukowych-epigraficznych Kół Naukowych Historyków i Młodych Klasyków i w pracach nad opracowa-

w KFK UŁ w Łodzi krajowy zjazd przedstawicieli studenckich kół naukowych młodych klasyków zorganizowany przez studenckie koło łódzkie, na którym to zjeździe powołano do życia polską filię Europejskiego Towarzystwa Studentów Filologii Klasycznej (SEC).

³⁴ Niektóre sekcje, takie jak Wergiliańska, Języka Nowogreckiego, Epigraficzna, zakończyły swą działalność. Były one powołane do realizacji aktualnie zaistniałych potrzeb związanych z pracami prowadzonymi w Kole Młodych Klasyków. Sekcja Indoeuropejska działa obecnie wspólnie z Sekcją Indoeuropejską PTF-u i Grupą Operatywną Międzynarodowej Komunikacji Językowej.

niem materiałów zebranych podczas obozów, jak również na wycieczkach³⁵ i rajdach³⁶ organizowanych w celu uzupełnienia potrzebnych danych epigraficznych.

Na zebraniach, które odbywają się raz w miesiącu, studenci zapoznają się z ważniejszymi aktualnymi wydarzeniami z dziedziny filologii klasycznej i nauk pokrewnych. Tematyka odczytów jest bardzo różnorodna. Pomijając tematy opracowywane w poszczególnych sekcjach, członkowie Koła Młodych Klasyków mieli odczyty z takich dziedzin, jak: literatura, filozofia grecka i rzymska, sztuka grecka V w. p.n.e., kultura kreteńska, religioznawstwo, dialektologia i inne, także w języku łacińskim. Po odczytach w Kole odbywają się dość ożywione dyskusje świadczące o budzeniu się zainteresowań naukowych. Od kilkunastu lat w Kole Naukowym Młodych Klasyków rośnie zainteresowanie pracą nad językami i tekstami pod kierunkiem wykładowców. Wzrosło współdziałanie studentów w pracy Łódzkiego Koła Polskiego Towarzystwa Filologicznego i Sekcji Indoeuropejskiej PTF. Studenci ostatnich lat miewali nawet prelekcje w wymienionym Towarzystwie i jego Sekcji Indoeuropejskiej.

Studenci MKM uczestniczą (często z własnymi referatami) w różnych seminariach, których celem jest prezentacja dorobku i naukowych osiągnięć studenckich kół naukowych uczelni wyższych z kraju i z zagranicy. Uczestniczą także w Ogólnopolskich Sesjach Naukowych Studentów Filologii³⁷.

Członkowie KMK z Łodzi brali udział w Ogólnopolskich Warsztatach Klasycznych. Podczas II Ogólnopolskich Warsztatów Klasycznych w Lublinie, które odbyły się w dniach od 9 do 11 listopada 2001 r., wystawili spektakl pt. *Vivat comoedia*, przygotowany pod kierunkiem dr hab. Jadwigi Czerwińskiej. Członkinie KMK wygłosiły także trzy odczyty.

³⁵ Wycieczka w Beskid Śląski zorganizowana w dniach od 10 do 12 marca 1989 r., której celem były badania epigrafiki obiektów sakralnych (głównie inskrypcji w języku łacińskim). Uczestniczki obozu naukowego (7–10 listopada 1985 r.) KMK wspólnie z KNH UŁ wzięły udział w zorganizowanej przez KNH wycieczce naukowej do Torunia i Malborka, stanowiącej integralną część obozu naukowego, w którym uczestniczyły.

³⁶ Zorganizowano rajd: Opatów–Sandomierz–Święty Krzyż, w trakcie którego zwiedzano i odczytywano napisy łacińskie w kościołach.

³⁷ Np. w listopadzie 1998 r. grupa studentów III i V roku pod kierunkiem dra Krzysztofa Tomasza Witczaka uczestniczyła w Międzyuczelnianej Sesji Studenckiej pt. *Miłość w literaturze i kulturze starożytnej Grecji i Rzymu*, zorganizowanej przez Koło Naukowe Młodych Klasyków z Uniwersytetu Gdańskiego. Studenci łódzcy wygłosili 4 odczyty opublikowane trzy lata później w materiałach konferencyjnych: E. Mianowska, *Homeryckie i Hezjodejskie personifikacje implikujące miłosne uczucia*, [w:] A. Witczak, A. Ługowicz (red.), *Miłość w literaturze i kulturze starożytnej Grecji i Rzymu*, Gdańsk 2001, s. 11–21; A. Pawłowska, *Miłość „literacka” w świetle XXXV pieśni Gajusza Waleriusza Katullusa*, [w:] *ibidem*, s. 143–149; D. Kaczyńska, *Miłość i komary w literaturze antycznej*, [w:] *ibidem*, s. 209–216; W. Witczak, „*Serce mi zbiegło*”. *Dwa antyczne pierwowzory fraszki Jana Kochanowskiego „O Hannie”*, [w:] *ibidem*, s. 217–224.

Ponadto są organizowane w celach kształcących cieszące się coraz większym zainteresowaniem różne imprezy wewnątrzkatedralne, wycieczki³⁸, rajdy, wyjazdy do innych miast na odczyty³⁹, do muzeów⁴⁰ lub na przedstawienia teatralne. Również na terenie Katedry Filologii Klasycznej Koło organizuje różne formy kształcenia, takie jak projekcje filmów o tematyce antycznej⁴¹ z dyskusją po filmie, konkursy plastyczno-mitologiczne czy coraz popularniejsze ostatnio w środowisku łódzkich studentów filologii klasycznej przedstawienia, często także z własnym tekstem i często w języku łacińskim (np. prezentowane na III Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki 2003 przedstawienie pt. *De Theseo et Minotauro*, przygotowane przez dra Józefa Macjona i dr Annę Maciejewską oraz studentów I roku filologii klasycznej UŁ). Tego typu imprezy połączone z inscenizacjami o tematyce antycznej towarzyszą także różnym świętom, nie tylko z okazji tradycyjnych corocznych „Andrzejków” czy z okazji urządzania „fuksówki” połączonej z „otrząsinami” nowych studentów – beanów. Towarzyszą one również niekiedy wieczorkom towarzysko-literackim dla uczestników Okręgowego Etapu Olimpiady Języka Łacińskiego i Kultury Antycznej ze szkół średnich, które to spotkania są tradycyjnie od wielu lat organizowane przez członków KMK. Zarówno te „naukowo-zabawowe”, jak i poważne, *stricte* naukowe zebrania organizowane na terenie Katedry i na sesjach wyjazdowych wzbogacają pieśni lub piosenki, śpiewane w języku łacińskim i indoeuropejskim⁴². Wszystkie tego typu imprezy są uwiecznione w Kronice Katedry Filologii Klasycznej. Młodzi klasycy pod nadzorem opiekuna Koła i niektórych innych pracowników Katedry dokonują, tradycyjnie w języku łacińskim, wpisów do tej Kroniki. Z tych właśnie wpisów można odtworzyć sposób obchodzenia święta św. Andrzeja w czasach, gdy kierownikiem Katedry i opiekunem Koła Młodych Klasyków był prof. Stefan Oświecimski. Obchody

³⁸ Wycieczka w Bieszczady (Jabłonki koło Cisnej) w dniach 14–20 listopada 1991 r. miała podwójny cel: kształcący i rekreacyjny. Z tego pobytu studenci przywieźli inskrypcję, umieszczoną na tablicy nagrobnej Ignacego Adama Lewickiego herbu Rogala w kościele ojców Franciszkanów w Sanoku.

³⁹ Wycieczka do Warszawy w celu wysłuchania odczytu prof. dra Jerzego Łanowskiego pt. *W kręgu Argonautów* (25 listopada 1987 r.).

⁴⁰ W dniu 17 stycznia 1994 r. Koło Młodych Klasyków zorganizowało wycieczkę do Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, aby zwiedzić wystawę *Terra Sigillata* ze zbiorów Prähistorische Staatssammlung w Monachium. *Terra Sigillata* to naczynia, zwane porcelaną Rzymian, które były przed dwoma tysiącami lat produkowane i sprzedawane nie tylko na obszarze Imperium Rzymskiego, lecz także trafiały drogą handlową, czy jako łupy wojenne także na tereny tzw. Barbaricum, a więc m. in. na ziemię dzisiejszej Polski.

⁴¹ Np. 23 kwietnia 2002 r. KMK zorganizowało projekcję filmu *Medea* (reż. Lars von Trier), a także projekcję dwóch filmów P. Pasoliniego *Edyp* i *Medea* oraz *Król Edyp*.

⁴² Np. uczestnicząc w jubileuszowej sesji zorganizowanej przez warszawskie Koło Młodych Klasyków (21–22 kwietnia 1989 r.), członkowie Koła Łódzkiego, oprócz zaprezentowania dwóch referatów (jeden po łacinie), wykonali także pieśni *De Matre Larum carmen* Lesculusa Fabiusa Bithyniusa po łacinie oraz 2 pieśni w rekonstruowanym języku indoeuropejskim.

tego święta są opisywane po łacinie w Kronikach Katedry od 1975 r. Ponieważ tradycja uroczystego obchodzenia „Andrzejek” jest w łódzkim środowisku filologów klasycznych nieprzerwana, i – poza zmianą augura *honoris causa*, którym najpierw był prof. Stefan Oświecimski, a obecnie dr hab. prof. UŁ Ignacy R. Danka i innymi niewielkimi zmianami polegającymi w zasadzie na wzbogaceniu wokalne części obchodów – niezmienna, można, jak sądzę, przedstawić ją pokrótce z tychże łacińskich zapisów, sięgając w czasy poprzedniego kierownika Katedry Filologii Klasycznej.

Za czasów prof. Stefana Oświecimskiego Kroniki opisały je jak następuje:

Podczas Andrzejków był obyczaj przyjmowania beanów do kongregacji studentów. Na początku profesor Stefan Oświecimski i niekiedy jego asystent I. Ryszard Danka wygłaszali mowę łacińską zwaną powitalną (*saluatoria*) i bardzo często także mówili o znaczeniu i pracach łódzkich filologów. Podążano za zwyczajem wróżenia z lotu ptaków (*augurium*): sztuczne ptaki auguralne automatyczne (nakręcane) wnoszono i wprawiano w ruch. Tym jakby żywym sypano ziarno, a ptaki poruszały się na ziarnie kiwając się, skacząc, nieraz przewracając się. Z ich ruchu znaki wróżebne (*auguria sive auspicia*) zgadywano. Kierownik Katedry długim gęsim piórem beanów po ramionach uderzał, nazywał po imieniu i dodawszy kilka rytualnych słów czynił beanów studentami naszej filologii. Niekiedy bogom niebiańskim śpiewano pieśni. Później urządzano ucztę, na której podczas tych obchodów ani wina ani miódów pitnych nie brakowało. Pieśni łacińskie lub na łacinę przełożone, a także polskie śpiewano. Śpiewano także greckie hymny homeryckie i podobne im pieśni napisane w heksametrze w zrekonstruowanym języku indoeuropejskim. Używanie tego prajęzyka jest właściwością łódzkich filologów. W czasie świąt śpiewano również po indoeuropejsku swobodniejsze piosenki, z których jedna *Deiwołos Dolos* została zacytowana w księdze pamiątkowej wydanej ku czci profesora Stefana Oświecimskiego⁴³.

Danuta JEDRZEJCZAK, Zenon J. PACHO

BREVIS HISTORIA CATHEDRAE PHILOLOGIAE CLASSICAE UNIVERSITATIS LODZIENSIS

(Argumentum)

Breviter tractatur ab initiis usque ad tempora nostra (scil. 2003) de schola Philologiae Classicae Lodziensis apud Universitatem studiorum Lodziensem quae anno post Chr. n. millesimo nongentissimo quadragésimo quinto a Ioanne Oko condita est quoque de Societate Iuvenum Philologorum Classicorum tractatur quae anno post Chr. n. millesimo nongentissimo sexagesimo primo a professore Stephano Oświecimski reconciliata est.

⁴³ Patrz I. R. Dank a, K. T. Witcz ak, R. Zawadzki, *De schola Philologiae Classicae Lodziensis*, [w:] *In Honorem Memoriamque...*, s. 16–17. Tłum. autorki – D. J.